

Hogyan védik a törvényhozók a gyermeket?

írta: GLÜCKLICH VILMA

Sokszor halljuk a nők választójogának ellenségeitől: »teljesen fölösleges, hogy a nők bevonuljanak az alkotmány sáncaiba; hiszen ott vannak a férfiak és apák, mint a család érdekeinek képviselői.«

Vajjon csakugyan nyugodtan alhatunk-e a törvények felől, amelyek a család legfontosabb elemének, a gyermeknek sorsát döntenek el? Legméltányosabban úgy dönthetjük el ezt a kérdést, ha a polgári törvénykönyv javaslatát vesszük szemügyre, mert hiszen ez tünteti fel törvényhozóink jelenlegi felfogását a családjog legfontosabb kérdéseiben. Milyen sorsot szánunk a gyermeknek családban és társadalomban?

Nézzük első sorban a házasságban született gyermekekre, a hon atyáinak dédelgetett szemefényére vonatkozó pontokat; hogyan védik igazságtalanság, brutálitás, kizsákmányolás ellen?

A szülői jogra vonatkozólag a 162. § megállapítja, hogy a 2 szülő közül »véleménykülönbség esetén az atyáé a döntő szó.« Akár csak a férjé a házasság élet ügyeiben! Az anya, aki rendszerint sokkal többet foglalkozik gyermekével és sokkal jobban ismeri annak hajlamait és képességeit, véleményét minden körülmények közt alárendelni kénytelen az apáénak, aki esetleg ötletszerűen határoz gyermekének taníttatásáról, gyógyíttatásáról, életbevágó érdekeiről, vagy rajta töltheti ki boszúját, ha feleségével nem él békességben.

A 164. § házi fegyelem jogával ruházza fel a szülőt, vagyis feljogosítja arra, hogy gyermekének 8 napon belül gyógyuló sérülést okozzon büntetlenül. A XX. század második évtizedében, a Magyar Gyermektanulmányi Társaság fennállásának tizedik évében, a fiatalok bíróságának korszakában a törvény nem önfegyelmezést szuggereál a szülőnek, hanem a brutális ösztönök bocsátja szabadjára a védtelen gyermekkel szemben!

A 166. § minden korlátozás nélkül kötelezi a gyermeket arra, hogy szülei háztartásában, gazdaságában segítkezzen. Egy szóval sem tiltja a gyermek erejét meghaladó, egészségét veszélyeztető munkát, a gyermek elvonását az iskolától vagy más jövőjére fontos tanulmányoktól. A koldus-szülőnek is hadd legyen legalább egy rabszolgája: a gyermeke.

Ha a gyermek anyja külföldihez megy férjhez, csak külön gyámhatósági engedéllyel tarthatja meg szülői jogát. Ez avval a másik anomáliával függ össze, hogy az asszony állampolgárságát a férj hovatartozása állapítja meg; de alig képzelhető nagyobb kegyet-

lenség, mint a kötelességtudó asszonyt dilemma elé állítani: az asszonyi boldogságról vagy gyermekéről mondjon-e le?

A 175. § lehetővé teszi, hogy az a szülő, akit gyermeke ellen elkövetett bűncselekményért ítéltek el, ismét visszanyerje szülői jogát a büntetés kiállása után. A természetellenes eltévelyedés netovábbja sem ok arra, hogy a kis rabszolga felszabaduljon, vagy legalább gazdát cseréljen.

A házasságon kívül született gyermek e törvényjavaslat szerint sem rokona apjának, noha a módosító indítványok és a képviselőházi bizottság határozata szerint természetes gyermeknek hívják.

Ha az apának úgy tetszik, elismeréssel feljogosíthatja házasságon kívül született gyermekét is neve viselésére és megadhatja neki a főttebb jellemzett »jogokat.« De kötelességévé ezt nem teszi a törvényjavaslat, még akkor sem ha a bíró bebizonyítottan látja az apaságot. Pedig még így is elég olyan gyermek maradna, aki ártatlanul bűnhődik a társadalom bűneiért. Az anyagi felelősség alól pedig nagyon könnyen bújhat ki még az olyan apa is, akit jogérvényesen gyermektartásra ítéltek.

A szülőt, különösen az apát, olyan jogokkal ruházza fel a törvény javaslat, mint egy kény urat; a gyámhatóság beavatkozása sem védi mindég a gyermek érdekét. így például »fegyelmi jogában támogatia« a szülőt. Csak nyilvánvaló visszaélésekkel szemben hívhatja segítségül a gyermek a gyámhatóságot, de a bajok és visszaélések megelőzése — a modern orvostudomány és előrelátó szociálpolitika legfőbb irányelve — codificátorainK és törvényhozóink előtt ismeretlen fogalom.

Sajnos, nem alhatunk nyugodtan; míg a honnak csupán atyái vannak, addig a félárva gyermekek nem találhatják meg benne, amire Charlotte Perkins Gilman szerint igényük van: az otthonos nyugalmat, védelmet és boldogságot az egész társadalmi életben.